

Gezondheid, Milieu en Veiligheid Brabant

WEBINAR LUCHTKWALITEIT EN GEZONDHEID

Q&A

CONTACTGEGEVENS SPREKERS

Sabine Denissen - GGD Gezondheid, Milieu en Veiligheid
088 368 7800; milieu@ggdgm.v.nl

Myrtille Verhagen-Timmers - BrabantAdvies
06 21 63 35 03; mverhagen@BrabantAdvies.com

Jean-Paul Close - AiREAS
06 54 32 66 15; jean-paul.close@stadvanmorgen.com

Waar kan ik het GGD-rapport downloaden?

Het rapport is te downloaden via: [Luchtkwaliteit en gezondheid - GGD onderzoek](#).

In tabel 4 van het rapport staat de kolom 'absoluut aantal toe te schrijven aan indicator'. Gelden de getallen in die kolom per jaar? Dus dat ieder jaar het absoluut aantal geldt?

Ja. De getallen zijn per jaar. Dit betekent dat er jaarlijks het desbetreffende getal in de kolom aan ziektegevallen bij komt door luchtverontreiniging.

Wordt er gerekend met QALY's? (Quality Adjusted Life Year)

Nee, de GGD rekentool Luchtkwaliteit en Gezondheid kan geen QALY's berekenen.

In het rapport worden gegevens uit het jaar 2019 getoond. Is het aantal meetstations sinds 2019 niet uitgebreid waardoor het beeld misschien niet meer klopt?

De blootstelling aan luchtverontreiniging is gebaseerd op berekeningen voor het meest recente en meest representatieve jaar. Er is voor 2019 gekozen omdat 2020 en 2021 als minder representatief gezien worden door de coronacrisis. Deze crisis heeft de luchtkwaliteit (tijdelijk) beïnvloed door bijvoorbeeld minder verkeer.

Wordt er ook onderzoek gedaan naar de luchtkwaliteit in binnenruimtes zoals in woningen, scholen en bedrijven? Goed ventileren is zeer belangrijk gebleken met corona.

Er is in dit GGD onderzoek niet gekeken naar binnenruimtes in woningen. Maar het is inderdaad heel belangrijk om goed te ventileren in binnenruimtes om zo de luchtkwaliteit binnen op orde te houden. Meer informatie hierover is te vinden op [GGD Leefomgeving](#).

Meer dan 100 overheden nemen deel aan het Schone Lucht Akkoord (SLA). Waarom zoekt de GGD daar geen aansluiting bij in plaats van een eigen methodiek van onderzoek?

De GGD vult met de GGD rekentool Luchtkwaliteit en Gezondheid aan op de methodiek van het SLA. In het SLA wordt gebruik gemaakt van de Gezondheidsindicator om de effecten van luchtverontreiniging op het aantal verloren levensjaren en de gemiddelde levensduurverkortening te berekenen. De methodiek van de GGD vult hierop aan door ook andere gezondheidseffecten te berekenen en biedt daarmee concreet inzicht in de gezondheidsimpact van luchtverontreiniging.

Waarom nu een breed onderzoek naar het effect op onze volksgezondheid?

Schone lucht is van levensbelang voor de gezondheid. Luchtverontreiniging is de voornaamste oorzaak van gezondheidsklachten door milieu-invloeden. Ondanks dat de lucht de laatste jaren schoner is geworden, veroorzaken de huidige concentraties luchtverontreiniging nog steeds veel gezondheidsschade doordat de daling van luchtverontreiniging stagneert. Door inzichtelijk te maken wat de gevolgen van luchtverontreiniging zijn op de gezondheid, wordt de ernst van het probleem en de noodzaak tot het verbeteren van de luchtkwaliteit onderbouwd.

Is het mogelijk om de data (op gemeente niveau) te raadplegen door middel van hyperlinks op de plaatjes / tabellen/ grafieken in het rapport onderzoek Luchtkwaliteit?

Er wordt gewerkt aan het beschikbaar maken van de data op de [Brabantscan](#). Momenteel is de informatie nog niet beschikbaar op de website. We verwachten dat aan het einde van de zomer dit wel het geval zijn.

Schone Lucht Akkoord

Wat houdt het ondertekenen van het SLA in? Moet het ondertekenen van het SLA niet minder vrijblijvend zijn?

Het doel van het Schone Lucht Akkoord is om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Het is een akkoord tussen Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten. Samen streven de deelnemende partijen naar een gezondheidswinst van minimaal 50 procent in 2030 ten opzichte van 2016. Het Rijk, de provincies en de deelnemende gemeenten hebben zich bestuurlijk gecommitteerd aan de afspraken in het Schone Lucht Akkoord en rapporteren jaarlijks over de voortgang van de implementatie van de maatregelen. Deelname aan het Schone Lucht Akkoord is dus wel vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Raadsleden kunnen college bevragen op de stand van zaken met betrekking tot het SLA.

Nog veel gemeenten in Brabant hebben het SLA nog niet ondertekend. Welke inspanning verricht de GGD om dit voor elkaar te krijgen?

GGD'en besteden zowel landelijk als regionaal veel aandacht aan de oproep om het SLA te ondertekenen. Zo verscheen er recent een [position paper Luchtkwaliteit](#) van GGD GHOR Nederland waarin het belang van het SLA werd benadrukt. Daarnaast doen de regionale GGD'en in beleidsadviezen en op zoveel mogelijk regionale/lokale bijeenkomsten de oproep om het SLA te ondertekenen en pleit daarbij voor maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit.

Normen en cijfers

Hoe heeft de luchtkwaliteit zich de afgelopen jaren ontwikkeld?

Sinds de jaren zeventig wordt in Nederland gemeten hoeveel schadelijke stoffen er in de lucht zitten. Stoffen als fijnstof, stikstofdioxide en benzeen kwamen vroeger in hogere concentraties voor. Door allerlei maatregelen zijn de gemiddelde concentraties de laatste jaren sterk gedaald. Op [de website van het RIVM](#) zijn de gegevens van de afgelopen jaren weergegeven.

Wie is er voor verantwoordelijk dat de luchtkwaliteit aanvaardbaar is; welke normen worden er gehanteerd? Verder wie stelt de normen vast?

Momenteel vormen Europese normen de basis voor het luchtbeleid in Nederland. Inmiddels is duidelijk dat blootstelling aan concentraties vervuilende stoffen onder de normen ook gezondheidseffecten kunnen veroorzaken. Vandaar dat het streven van de Rijksoverheid is om de luchtkwaliteit verder te verbeteren; de WHO advieswaarden worden hierbij genoemd als streefwaarden. Meer uitleg over de normen is te vinden op: [Grenswaarden en andere luchtkwaliteitsnormen - Kenniscentrum InfoMil](#).

We kunnen hier allemaal, zowel de decentrale overheid als burgers, industrie, veehouderijen en andere vervuilers, onze bijdrage aan leveren. De GGD heeft onlangs een [advies](#) uitgebracht over het overnemen van de aangescherpte WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit.

Zijn er gemeentes die wel voldoen aan de Europese normen?

In de meeste gemeentes in Nederland wordt voldaan aan de wettelijke (Europese) normen. Er zijn lokaal wel plekken waar niet aan een norm wordt voldaan, bijvoorbeeld heel dicht tegen een snelweg aan. Aan de WHO normen wordt daarentegen op veel plekken (nog) niet voldaan.

Zijn er ook cijfers uit 2019 bekend van andere provincies? Hoe staat Noord-Brabant ervoor qua luchtkwaliteit in vergelijking met andere provincies in Nederland?

Een vergelijkbaar onderzoek is uitgevoerd voor de provincie Gelderland. Daarnaast wordt door het RIVM ook onderzoek gedaan naar de luchtkwaliteit. Er zijn provincies waarin hogere gemiddelde concentraties NO₂, PM10 en PM2,5 gemeten worden, maar in bijvoorbeeld de noordelijke provincies geldt dat de gemiddelde concentratie lager ligt. In het rapport [Monitoringsrapportage NSL 2021 \(overheid.nl\)](#) wordt in de tabellen 4.1 en 4.2 de (voorspelde) bevolkingsgewogen concentratie PM10 en NO₂ in de periode 2010 -2030 per provincie weergegeven.

Wat is het effect van bronnen buiten onze provincie? Denk aan industriegebieden in België en Duitsland.

In dit onderzoek is de nadruk gelegd op de maatregelen die gemeentes en burgers zelf kunnen nemen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Er is niet expliciet berekend wat de bijdrage van bronnen uit het buitenland is; dat is met deze methodiek ook niet mogelijk. Nederland is een netto exporteur van luchtverontreiniging. Omdat luchtverontreiniging afkomstig uit andere landen onze luchtkwaliteit beïnvloeden is het belangrijk om ook internationaal niveau maatregelen te nemen (EU-beleid).

Waar zijn de WHO advieswaarden op gebaseerd? En zijn deze advieswaarden realistisch voor onze omgeving?

In haar methodiek heeft de WHO gekeken naar het laagste niveau van blootstelling aan luchtverontreiniging waarbij gezondheidseffecten op dit moment wetenschappelijk kunnen worden bewezen. De WHO geeft in haar rapport aan dat er geen drempelwaarde is gevonden waaronder geen gezondheidseffecten van luchtverontreiniging zijn te verwachten.

De WHO heeft naast de advieswaarden interim targets opgesteld. Deze zijn bedoeld om als tussenstap te gebruiken in het geval de advieswaarden niet op korte termijn haalbaar zijn. Ook in Nederland wordt nu naar de interim targets gekeken vanwege de voorziene moeilijkheid om de nieuwe advieswaarden op korte termijn overal in Nederland te behalen.

Gezondheidsklachten

Kan diabetes type 1 ook door luchtvervuiling veroorzaakt worden?

Luchtverontreiniging kan mogelijk ook nog andere gezondheidseffecten veroorzaken dan de effecten die in het GGD onderzoek berekend zijn, waaronder diabetes. Echter is hier nog niet voldoende wetenschappelijk bewijs voor beschikbaar. Deze gezondheidseffecten zijn daardoor (nog) niet te kwantificeren.

Is er geen vroegtijdige sterfte door PM_{2,5}?

Vroegtijdige sterfte kan óók door blootstelling aan PM_{2,5} veroorzaakt worden. De GGD rekentool kan de vroegtijdige sterfte berekenen voor de indicatoren PM_{2,5}, PM₁₀ en NO₂ afzonderlijk, maar ook voor de gecombineerde PM₁₀ en NO₂ blootstelling. Dit laatste model lijkt het meest op de

berekeningen in het kader van het Schone Lucht Akkoord, omdat de Gezondheidsindicator ook van dit model uitgaat. Daarom is er in het GGD onderzoek gekozen voor dit laatste.

Er wordt gekeken naar ernstige ziektes. Maar hoofdpijn, rinitis, hooikoorts ed. kunnen ook door luchtverontreiniging veroorzaakt worden. Is daar ook informatie over bekend?

De berekende gezondheidseffecten zijn gebaseerd op de jaargemiddelde blootstelling waarin incidentele piekconcentraties niet goed zichtbaar zijn. Piekconcentraties kunnen echter wel klachten geven zoals droge ogen, een droge keel of veel hoesten, kortademigheid of hoofdpijn (bv. bij smog). Deze mogelijke gezondheidsklachten door piekconcentraties blijven in dit rapport buiten beschouwing.

Maatregelen

Wat zijn geadviseerde maatregelen om gezondheid mee te nemen in mobiliteit, ruimte, woningbouw en klimaat?

- 1) **Bronmaatregelen**, maatregelen die de uitstoot verminderen, hebben de voorkeur in goed luchtkwaliteitsbeleid. Voorbeelden van maatregelen die de uitstoot verlagen zijn:
  - Wegverkeer: minder wegverkeer, stimuleren van wandelen en fietsen (actief transport) en openbaar vervoer, milieuzones, stimuleren van elektrisch vervoer, lagere maximumsnelheid
  - Houtstook: minder houtstook, houtstookvrije wijken stimuleren, verplichten van het volgen van een negatief stookadvies, schoner stoken.
  - Landbouw: minder dieren, stalmaatregelen (bv. toepassen van meest optimale stalvloeren, strooiseltypen, filters), aanpassing voer.
  - Industrie: best beschikbare technieken verplicht stellen, opslag of overslag overkappen, verankeren van zo laag mogelijk vergunnen in lokaal beleid
  - Mobiele werktuigen: best beschikbare technieken verplicht stellen, schonere aggregaten
  - Scheepvaart: walstroom, elektrificatie van schepen
- 2) **Gevoelige bestemmingenbeleid** kan, ondanks dat de uitstoot daarbij niet verandert, wel bijdragen aan het beschermen van de meest gevoelige groepen. Door gevoelige bestemmingen, zoals woningen, scholen en verzorgingstehuizen, te plaatsen in een zone met een goede luchtkwaliteit kunnen gezondheidsproblemen voorkomen worden. de gevoeligheid van ruimtelijke objecten kan worden afgewogen op basis van verblijfsduur, kwetsbaarheid gebruikers, verrichten van lichamelijke inspanning en de aanwezigheid van technische aanpassingen.
- 3) **Afstandsbeleid** kan, ondanks dat de uitstoot hierbij ook niet verandert, wel bijdragen aan het beschermen van de meest gevoelige groepen. De GGD adviseert om geen gevoelige bestemmingen te bouwen binnen 300 meter van snelweg of 50 meter van een drukke doorgaande weg (10.000 mve). Bouw geen gevoelige bestemmingen binnen 250 meter van een (intensieve) veehouderij. Indien dit niet mogelijk is, laat dan een locatie specifieke beoordeling uitvoeren. Het stappenplan in de handreiking veehouderij en gezondheid helpt daarbij.

Is er ook een inschatting mogelijk van hoeveel effect er te verwachten zou zijn van de voorgestelde maatregelen, per maatregel?

Het RIVM heeft voor het SLA een gezondheidsindicator ontwikkeld. Hiermee kunnen gemeenten of provincies door het RIVM laten berekenen welke invloed een verbetering van de (lokale) luchtkwaliteit heeft op de gezondheid. De resultaten kunnen ook worden getoond op een kaart van Nederland. De rekenmethode is uitgebreid beschreven in het RIVM Rapport [Methoderapport gezondheidsindicatoren \(rivm.nl\)](#).

Om de WHO advieswaarden te bereiken, zijn veel maatregelen nodig. Zie het rapport [Ingrijpende maatregelen nodig om WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit in 2030 te kunnen halen | RIVM](#).

De tool [Beleidsondersteuning Lokale Gezondheidsberekeningen \(BLG\)](#) van het RIVM geeft gemeenten een eerste indicatie van het effect dat een aantal verschillende maatregelen kan hebben op de lokale gezondheid. De BLG tool heeft als doel om beleidsmakers inzicht te geven in de effecten van lokale maatregelen in termen van concentraties en gezondheidswinst. Door verschillende berekeningen uit te voeren kan men de effecten van verschillende maatregelen met elkaar vergelijken. Disclaimer: Deze tool is alleen bedoeld voor indicatieve doeleinden. Resultaten dienen niet te worden gebruikt voor het maken van beleidsbeslissingen.

Kunnen we in de toekomst de soorten van vervuiling beter adresseren?

In het kader van het Schone Lucht Akkoord heeft het RIVM een onderzoeksproject van de Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving, 'Bronbijdragen luchtverontreiniging op lokaal niveau' (GCN-project), doorontwikkeld tot een [online-tool](#). In deze tool is te zien wat de berekende uitstoot (emissie) is van verschillende lokale bronnen per gemeente. Ook staat in deze tool de concentratie van verschillende stoffen, en welke sectoren (incl. buitenlandse bronnen) daaraan bijdragen. Daarnaast biedt de tool de mogelijkheid om de voorspelde concentraties en emissies in 2030 op basis van 'vastgesteld beleid' en 'voorgenomen en aanvullend SLA beleid' in te zien.

Wat is het effect van groen op de luchtkwaliteit?

Een groene omgeving biedt veel voordelen voor klimaat en gezondheid. Een onderzoeksproject van de Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving ([awgl.nl](#)) heeft onderzocht wat de effecten van groen op de luchtkwaliteit in een stedelijke omgeving zijn. De onderzoekers concludeerden dat er geen wezenlijk positief effect is van groen op de fijnstof en NO₂ achtergrondconcentraties. En, dat bomen en struiken op plekken waar veel verkeer is, zelfs voor een slechtere luchtkwaliteit kunnen zorgen doordat de luchtstroom gehinderd wordt en daarmee het wegwaaien van deeltjes belemmert. Alhoewel er veel redenen zijn om voor meer groen in de stad te kiezen, is het verbeteren van de luchtkwaliteit dat niet. Voor het verbeteren van de luchtkwaliteit is het aanpakken van de bron en het verminderen van uitstoot het meest effectief. Lees meer over dit onderzoek op [de website van de Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving](#).

Wat is de invloed van gaan voldoen aan de stikstof norm op de gezondheid?

Verbindingen van stikstof in de lucht kunnen schadelijk zijn voor mens en milieu. Dit zijn stikstofoxiden van bijvoorbeeld verkeer en industrie, en ammoniak van bijvoorbeeld veeteelt. Maatregelen die genomen worden om stikstof te reduceren dragen ook bij aan de verbetering van de volksgezondheid. De omvang van de invloed van het voldoen aan de stikstof norm op gezondheid is nu nog moeilijk in te schatten.

Wat voor effecten worden er vanuit de GGD verwacht van de Omgevingswet met betrekking tot luchtkwaliteit?

GGD'en spannen zich in om gezondheid een volwaardige plek te geven in de omgevingsvisies en omgevingsplannen. Een voorbeeld hiervan is dat de GGD'en gemeenten adviseren de WHO gezondheidskundige advieswaarden voor luchtkwaliteit op te nemen als streefwaarde in de

omgevingsvisies. Voor meer informatie omtrent de regelgeving kunt u kijken op: [Lucht in de Omgevingswet - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#).

Welke tips zijn er bijvoorbeeld om houtstokers positief te beïnvloeden in hun stookgedrag?

Een houtvuur veroorzaakt veel luchtvervuiling. Dat is ongezond voor jezelf en voor je omgeving. Kinderen, ouderen en mensen met problemen aan hun luchtwegen hebben er extra last van. Op de site van [GGD leefomgeving](#) vind je de nodige tips om zo min mogelijk overlast te veroorzaken.

Kosten baten

Ik mis nog een doorrekening van de maatschappelijke (anders dan gezondheid) en economische effecten van deze bevindingen. Is daar iets over te zeggen?

De GGD en het RIVM richten zich op het verbeteren van de volksgezondheid. Vandaar dat in de GGD rapportage met name hiernaar is gekeken. Het RIVM heeft voor het SLA een gezondheidsindicator ontwikkeld. Hiermee kunnen gemeenten of provincies door het RIVM laten berekenen welke invloed een verbetering van de (lokale) luchtkwaliteit heeft op de gezondheid. De resultaten kunnen ook worden getoond op een kaart van Nederland. De rekenmethode is uitgebreid beschreven in het RIVM Rapport [Methode voor verbetering luchtkwaliteit en gezondheid | RIVM](#). Daarnaast geeft de tool [Beleidsondersteuning Lokale Gezondheidsberekeningen \(BLG\)](#) van het RIVM een eerste indicatie van de gemonetariseerde gezondheidswinst van een aantal luchtkwaliteit maatregelen.

Preventieve gezondheidszorg voorkomt zorgkosten. Recent verscheen in het tijdschrift Medisch Contact een [artikel](#) dat preventie veel meer oplevert dan we denken. We maken ons zorgen over zorgkosten. Maar we realiseren ons onvoldoende wat het investeren in preventie oplevert aan productiviteit en maatschappelijk bijdragen.

RoI GGD

In verschillende gemeentes wordt door burgers luchtkwaliteit bij het huis gemeten. Wat kan de GGD/RIVM met die gegevens?

Tegenwoordig kan iedereen zelf luchtkwaliteit meten en bijdragen aan dataverzameling over de kwaliteit van onze lucht. Het RIVM biedt hiervoor een platform waar de data verzameld wordt en geeft tips & trucs: [Samen meten aan luchtkwaliteit](#). De metingen van burgers zorgen voor bewustwording over luchtkwaliteit. Ook bij gemeente zodat gezondheid beter kan landen. Dit heeft een positief effect op de gezondheid in de regio.

Is het maatwerkadvies van de GGD onderdeel van de standaard dienstverlening van de GGD of moet je hier als gemeente "extra" voor betalen?

Het maatwerkadvies is vraagafhankelijk. In overleg wordt er gekeken wat de wensen zijn. Een aantal van de mogelijkheden die verwerkt kunnen worden in een maatwerkadvies zijn: inzicht in blootstelling aan luchtverontreiniging op buurniveau binnen een gemeente, gezondheidseffecten door luchtverontreiniging per gemeente, inzicht in emissies van vervuilende stoffen vanuit lokale bronnen binnen de gemeente en de mogelijke maatregelen om deze emissies te verminderen. Een deel van deze mogelijkheden zijn momenteel al beschikbaar voor advisering en een deel is beschikbaar vanaf januari 2023.

Hoe worden de 3 gezondheidsjaren behaald die de provincie als ambitie heeft, en welk deel wordt toegeschreven aan schone lucht?

De provincie Noord-Brabant wil **3 gezonde levensjaren erbij voor iedere Brabander in 2030**. Een stevige ambitie! De gedachte achter deze ambitie is dat het formuleren van een missie richting geeft aan maatschappelijke, wetenschappelijke en bedrijfsmatige innovatieprocessen. Burgers, professionals, bedrijven en wetenschappers zullen gezamenlijk oplossingen moeten verzinnen voor gezondheidsuitdagingen.

Hoe wil de provincie Noord-Brabant dit doel nastreven? Alle provinciale programma's zetten zich maximaal in om dat doel te bereiken. Dit staat beschreven in het **Beleidskader Gezondheid 2021-2030**. In dit beleidskader is in grote lijnen te lezen hoe de provincie tot 2030 haar inzet op gezondheid wil vergroten. Via 3 sporen werkt de provincie Noord-Brabant aan de gezondheid van de Brabanders:

- Spoor 1: Van norm naar continue verbetering
- Spoor 2: Van zorg naar positieve gezondheid
- Spoor 3: Ontwikkeling van een monitor gezondheid

Hoe de aanpak er concreet uit ziet en welke acties de provincie in 2022-2023 wil uitvoeren is te lezen in de **Uitvoeringsagenda Gezondheid 2022-2023**. De provincie heeft, gezien haar kerntaken, een duidelijke rol ten aanzien van luchtkwaliteit en gezonde verstedelijking. Op deze opgaven zal tot 2030 vanuit de provincie extra accent komen. Met betrekking tot luchtkwaliteit ontwikkelen ze, met een aanpak gekoppeld aan het afgesloten Schone Lucht Akkoord, in ieder geval een verbeteraanpak waarmee we bijdragen aan 50% landelijke gezondheidswinst door verbetering van de luchtkwaliteit aan de bron.

Zowel het Beleidskader als de Uitvoeringsagenda zijn te [downloaden](#).

Volgens [de VTV 2018](#) veroorzaakt een ongezond buitenmilieu 3,5% van de ziektelast, met luchtverontreiniging als de belangrijkste oorzaak (3%). Daarmee is luchtverontreiniging een belangrijke risicofactor in dezelfde orde van grootte als overgewicht (3,7%) en weinig beweging (2,3%).

Hoe groot is het effect van de gezondheidsjaren op Omgevingsfactoren t.o.v. wat van betere leefstijl bereikt (minder alcohol, suiker, snacken etc.) ?

Volgens [de VTV 2018](#) veroorzaakt een ongezond buitenmilieu 3,5% van de ziektelast, met luchtverontreiniging als de belangrijkste oorzaak (3%). Daarmee is luchtverontreiniging een belangrijke risicofactor in dezelfde orde van grootte als overgewicht (3,7%) en weinig beweging (2,3%).

Biedt de nieuw omgevingswet i.v.m. de luchtkwaliteit de mogelijkheid om bedrijven te verplaatsten als ze te dicht op woonwijken staan?

Het verplaatsen van bedrijven komt niet direct voort uit de Omgevingswet. Verplaatsing van bedrijven vraagt om een gebiedsvisie en is afhankelijk van ander beleid (bijv. in relatie tot natuur en stikstof). Tevens is specifiek instrumentarium nodig.

Kan BrabantAdvies ook benaderd worden door leden van de gemeenteraad?

Jazeker, BrabantAdvies staat u graag te woord. De werkwijze en adviezen richten zich primair op de provincie. Maar de inzichten en aanbevelingen van BrabantAdvies zijn ook interessant voor gemeenten en andere Brabantse netwerkpartners. Alle publicaties van BrabantAdvies zijn beschikbaar via de [website](#). Daar vindt u ook ons advies '[Een gezond Brabant voor iedereen](#)' (2021).

Wat is de euro6 norm?

Euro6 is de Europese emissienorm voor voertuigen die in september 2015 van kracht is gegaan. Deze norm is bedoeld om de uitstoot van vervuilende uitlaatgassen (zoals fijnstof, koolmonoxide en stikstofoxiden) van wegvoertuigen terug te dringen. Met andere woorden, deze norm dwingt fabrikanten om schonere auto's en vrachtwagens te bouwen. Verder zijn de Euronormen uitgangspunt in het geharmoniseerd systeem van milieuzones. In steeds meer gemeenten is een milieuzone gepland of ingesteld, met als doel de lucht schoner te maken.

Weet je mogelijk wat de provincie gaat doen met de dreigende krimp van ov en hiermee de dreiging van meer autovervoer en dus weer meer luchtvervuiling?

Voor zover bekend bij BrabantAdvies, werken de ov-bedrijven momenteel samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, provincies en gemeenten aan een nieuw toekomstbeeld en transitieplan voor het openbaar vervoer. De provincie Noord-Brabant zet met de visie '[Gedeelde mobiliteit is maatwerk](#)' in op de ontwikkeling van gedeelde mobiliteit. Dit is het huidige openbaar vervoer, maar ook nieuwe vormen zoals deelsystemen, flexconcepten, meerijden, enz.

AiREAS

Werkt AiREAS voor de hele provincie?

AiREAS is een samenwerkingsverband waar de provincie Noord-Brabant lid van is. Net als TNO, GGD Brabant-Zuidoost, de omgevingsdienst, burgerinitiatieven, 23 gemeenten, wetenschappelijke instellingen. AiREAS is geen apart instituut maar een partnerstructuur voor gezondheid en gezonde lucht.

In Zuidoost Brabant is samenwerking actief met alle lokale stakeholders. Dit kan ook toegepast worden in de andere regio's indien er bij de stakeholders draagvlak voor is. De samenstelling van de partners is dan volledig op de regio afgestemd. AiREAS zorgt voor de doelgerichte verbinding. Deze samenwerkingsvorm rond menselijke essentiële waarden wordt ook internationaal uitgedragen, o.a. via educatieve uitwisselingsprogramma's.

Kan AiREAS de samenwerking met basisscholen toelichten?

In Best heeft er een proef plaatsgevonden met een basisschool rondom twee lespakketten die met luchtkwaliteit te maken hebben. De proef was bedoeld om te leren hoe de kinderen en de school erop reageren. De kinderen reageerden positief en bijzonder bewust van het luchtvervuiling probleem. Gekeken wordt hoe we deze aanpak op een goede manier samen met basisscholen kunnen uitvergroten.

Er zijn verschillende initiatieven ontwikkeld of in ontwikkeling door AiREAS partners, zoals de GGD, TNO, zzp-ers, die AiREAS als programma voor basisscholen bundelt. De scholen zijn vaak al erg belast met taken waardoor AiREAS met externe begeleiders de aanpak aanbiedt, vaak als leerzaam uitje, of als onderdeel van een bepaald lespakket. De scholen hoeven dan weinig energie in de aanpak te stoppen en kunnen deze faciliteren in hun normale programma's.